

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/bitstream/123456789/5024/1/cymbaliuk.pdf>

4. Кашкаров О.О. Передумови реформування Кримінального кодексу України та створення законодавства про кримінальні проступки / О.О. Кашкаров // Форум права. – 2009. – № 1. – С. 236–241.

Сарнавський О., старший викладач кафедри загальноправових та психологічних дисциплін факультету підготовки фахівців для Національної гвардії України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

ОЗНАКА БЕЗСИСТЕМНОСТІ ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ (ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ)

Реалізація оборонної політики України в умовах посилення загроз її суверенітету, територіальній цілісності актуалізує проблему забезпечення кримінально-правової охорони суспільних відносин військової сфери. Із аналізу наукової літератури вбачається, що останнім часом на висвітленні цієї проблеми та пошуку шляхів її розв'язання зосереджена увага багатьох дослідників. При цьому значна частина кримінально-правових досліджень присвячена змінам кримінального законодавства, що відбулися у частині регламентації відповідальності військовослужбовців.

Кримінальний кодекс України (далі-КК України) містить комплекс норм, якими здійснюється кримінально-правове регулювання суспільних відносин, пов'язаних із відповідальністю військовослужбовців. До цього комплексу входять норми Загальної та Особливої частин КК України. Зокрема, у Загальній частині КК України специфічність цього виду регулювання знайшла своє втілення у нормах інституту покарання та його видів (пп. 2, 6, 10 ст. 51, чч. 1, 2 ст. 52, ст. 54, ч. 3 ст. 55, ч. 3 ст. 56, ч. 2 ст. 57, ст. 58, ч. 2 ст. 60, ч. 3 ст. 61, ст. 62), інституту призначення покарання (чч. 1, 2 ст. 72), інституту звільнення від покарання та його відбування (ст. 75, ч. 3 ст. 76,

ст. 77, ч. 1 ст. 81, ч. 3 ст. 84) та інституту судимості (п. 4 ст. 89). При конструюванні цих норм та визначенні їм місця в інститутах Загальної частини КК України законодавець мав дотримуватись принципу системності кримінального права, від якого залежить якість кримінального закону та ефективність його застосування.

Аналіз вищезазначених норм з точки зору системного підходу свідчить, що їх комплексне утворення загалом гармонійно інтегроване до системи норм Загальної частини КК України. Водночас, вдаючись до детального аналізу розглядуваних норм у межах інститутів та статей, у яких вони розміщені, маємо підстави стверджувати про наявність у конструкціях деяких із них ознак безсистемності. Зокрема, критичних зауважень заслуговує норма, передбачена ч. 3 ст. 84 КК України, яка з'явилася у вітчизняному кримінальному законодавстві з прийняттям КК України 2001 р.

Згідно ч. 3 ст. 84 КК України підлягають звільненню від покарання за хворобою військовослужбовці, які засуджені до службового обмеження, арешту або тримання в дисциплінарному батальйоні, у разі визнання їх непридатними до військової служби за станом здоров'я. За змістом цієї норми єдиною і достатньою правовою підставою для здійснення такого звільнення є визнання засуджених військовослужбовців непридатними до військової служби за станом здоров'я. Будь-які інші обставини, у тому числі й негативна поведінка їх під час відбування покарання, юридичного значення для прийняття судом рішення не мають. Такий стан кримінально-правового регулювання дає можливість остаточно звільнитись від покарання, крім інших, і тій категорії засуджених військовослужбовців, які не стали на шлях виправлення. Зазначене свідчить про неузгодженість норми, передбаченої ч. 3 ст. 84 КК України, із нормами інституту покарання, якими визначаються мета покарання та засоби її досягнення.

Для пошуку шляхів усунення цієї ознаки безсистемності певний науковий інтерес становить зарубіжний досвід конструювання норм, аналогічних за сферою регулювання. Кримінальні закони ряду країн передбачають для військовослужбовців, які звільнені за хворобою від покарань, що виконуються в умовах військової служби, заміну невідбутої частини покарання. Так, у ч. 3 ст. 81 Кримінального кодексу

Російської Федерації передбачено, що невідбута частина покарання для такої категорії засуджених військовослужбовців може бути замінена більш м'яким видом покарання. Аналогічний порядок (факультативний) щодо заміни невідбутої частини покарання більш м'яким його видом встановлено кримінальними законами Республіки Казахстан, Республіки Білорусь.

Смаглюк О. В., доцент кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ПРАВИЛ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ

Кваліфікація злочинів є одним із найважливіших етапів застосування норм Кримінального кодексу України (далі – КК). Під час кваліфікації здійснюється кримінально-правова оцінка суспільно небезпечного діяння, встановлюється, який саме злочин вчинила особа і якою нормою КК встановлена за нього відповідальність. У сучасному кримінальному праві під кваліфікацією злочинів розуміють процес встановлення точної відповідності усіх ознак конкретного суспільно небезпечного діяння ознакам складу злочину, закріпленого в КК [2, с. 58].

Таким чином, кваліфікація злочину полягає в пошуку та встановленні статті (статей, частин, пунктів статті) КК, яка передбачає відповідальність за вчинене суспільно небезпечне діяння. Важливість цього процесу важко переоцінити, адже під час кваліфікації злочинів реалізується законодавче положення, закріплене ч. 1 ст. 2 КК, про те що підставою кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбаченого КК. Отже, є цілком очевидним, що до результату кваліфікації необхідно ставитись надзвичайно відповідально. Він впливає на встановлення підстав та можливості для звільнення особи від кримінальної відповідальності та покарання, вирішення питання про призначення відповідного виду та розміру покарання, обмежень щодо призначення максимального покарання при незакінченому злочині тощо.